

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Užkime „Tautiškos giesmės“ negieda

Lietuva nyksta. Ne teritorija - žmonėmis. Daugelio manymu, tai niekuo nesiskiria. Jeigu žmonių nenustos mažėti, neliks Lietuvos ir jokiais imigrantais to nykimo neužkamšys. Greičiau pakiši parako po pamatais, ir vietoj Lietuvos atsiras koks nors svetimas darinys. 20 metų Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos vidurinei mokyklai ir 10 metų to paties pavadinimo gimnazijai vadovaujantis Romas Eikevičius sako, kad jam jau išties neramu, kas laukia anūkų.

R Dalia BYČIENĖ
„Respublikos“ žurnalistė

Anot R.Eikevičiaus, neramu ir dėl strategijos neturinčios švietimo politikos. Ilgamečio mokyklos vadovo manymu, apskritai apie Lietuvos mokyklos ateitį be miglų bus galima kalbėti tada, kai ji bus planuojama ne pusei ir ne vienai Seimo kadencijai, o mažiausiai dviem į priekį. Tada, kai partijos susės ir vieną kartą nuspręs, kokios turi būti gimnazijos, progimnazijos, kiek mokytojas turi dirbti, kaip jis gyvens, kai taps neberekalingas, visą save iškošęs. Tada, kai bus kuo mažiau populizmo ir biurokratijos, kai bus galvojama, kaip išugdyti visavertį gimtines ateitį planuojantį žmogų, o ne kokį Europos pusgamini.

- Tarpai tarp istorijos virsmų tampa trumpesni negu vienos kartos gyvenimas, todėl vertinti juos nereikia istorijos vadovėlių. Ką pasakytumėte apie tarpsnį, kuriuo gyvename? - „Respublika“ teiravosi Romo EIKEVIČIAUS.

- Išgyvename ne pačius geriausius laikus. Pastarasis dešimtmetis labai pakeitė Lietuvą. Labai daug žmonių išvažiavo ir vis dar išvažiuoja. Suprantu juos, gyvena vieną kartą. Nori šoniu pavalgyti ir apsi-rengti, nori, kad vaikai geriau gyventų. Žinoma, ne visi tokį kelią pasirinko. Kai kurie jauni, tarp jų ir mano vaikai, pasirinko mokytis ir gyventi čia. Gal jie kukliau gyvena už bendraamžius, triūsiančius svetur, bet jiems tėviškės dangus mėlynesnis. Sudėtingas tas mūsų laikotarpis ir mokyklai, mokytojams. Sutikite, nenormalu, kad visą gyvenimą vienoje mokykloje sąžiningai išdirbęs mokytojas gauna vos per 200 eurų pensijos. Visą laiką teigiama, kad švietimui pinigų nėra, bet aš matau, kad didžiausia problema yra ta, kad nesugebama tų pinigų protingai paskirstyti. Tam tikras laikas buvo, kai galvojome, kad viskas susitvarkys, kad Meilės Lukšienės Tautinės mokyklos koncepcija liks visa ko pagrindas, bet taip neįvyko. Kiekviena atėjusi Vyriausybė vis ką nors norėjo išrasti, patobulinti, pritempti, kol viską paklaidino. Prieš 10 metų, kai kūrėme Kudirkos Naumiestyje gimnaziją, buvo įvairiausių minčių, kai kurie sakė, kad gal dar nereikia skubėti, gal mes dar turime pasistengti, gal tegul lieka vidurinė mokykla, bet

Kazimiero Linkevičiaus nuotr.

aš kolegoms tada pasakiau: arba darome, arba užleidžiame vietą kitiems, kurie ateis ir padarys. Pagal naująją akreditacijos tvarką tuometinėje Marijampolės apskrityje buvome antri. Reikėjo pasistengti, bet tuo laiku buvo daugiau mokinių. Viską lemia mokinių skaičius.

- Ar pastarieji metai pakeitė mokyklą, mokinius?

- Labai. Keičiasi žmonės, keičiasi mokiniai, požiūris į mokytoją. Sakyčiau, ne į gera. Pasigendu gerų mokinių, mokymosi motyvacijos. Širdį suspaudžia matant, kad ganėtinai gabus vaikas ar mergina visiškai nenusiteikę mokytis. Tiesiog nuosirdžiai gailla, kai jie kelia sau tik minimalius reikalavimus. Sako: man užteks. Liūdina, kad tėvai su tokio požiūriu taikstosi. Ir dar blogiau, kad daliai tėvų jau vadovauja jų vaikai. Ne vaikai klauso tėvų, o atvirkščiai. Kaip tai atsitiko, reikėtų klausiti pačių tėvų, bet aišku, kad tai yra rimtos auklėjimo spragos. Mano vaikai jau savarakiškai gyvena, bet aš vis tiek jiems pasakau, matydamas, jei kas ne taip. „Nepykit, sakau, kad tėvelis barška, bet mano pareiga yra pasakyti, o jūsų reikalas, ar klausyti.“ Dabar mes tapome tokie demokratiški, humaniški, mes vaiko negalime ne tik bausti, bet ir balso pakelti, nes tuoj būsi apkaltintas psichologiniu ar kitokiu smurtu.

- Neabejoju, kad jums teko girdėti apie visus praėjusius metus skambėjusį žinomo pedagogo, dabar jau buvusio Kau-no technologijos universiteto gimnazijos direktoriaus Bronislovo Burgio bylinėjimąsi su vienos gimnazistės tėvais.

- Teko, žinoma. Aš tai vertinu kaip susidorojimą su mokyklos vadovu. Galbūt jis ir pasakė vieną kitą žodį pervirš, bet visi mes esame žmonės. Truputį liūdina, kad mūsų švietimo bendruomenė abejingai pažiūrėjo ir nesusivienijo užtarti. Būkime teisingi, kiekvienam vadovui gali taip nutikti. Kartais, kai kas piktybiškai sumuša mokinį, ką nuskriaudžia, griežtesnis žodis savaime išsprūsta. Kokie mes auklėtojai būtume, jeigu tik nunarinę galvas stebėtume ir tylėtume? Būna, kartais negali išlikti ramus, matydamas, kad paaušlys piktybiškai ignoruoja tvarką, jaučiasi nebaudžiamas. Žinome, kur tai veda. Kažką mėgdžiojame, kažkur nugirdę, net neįsigilinę į esmę. Štai mokytojai nebeturi teisės vertinti mokinio elgesio, esą tai jį traumuoja, žemina. Prieš kokius ketverius metus man teko viešėti pas pažįstamus pedagogus Vokie-

perspėtas, draskosi, kenkia. Aš kitokio vaisto nežinau, kaip tik vieną vaistuką. „Negalėčiau sakyti, kad mokykla nusišalina nuo mokinių drausminimo problemų, bet tas procesas jau įvilktas į kitą apvalkalą. Anksčiau mokykloje būdavo drausminimo komisija, dabar ji pervardyta vaiko gerovės komisija. Kartais pikta, kad už negražius dalykus privaloma kalbėtis gražiai, nė pustoniu nedrįstant balso pakelti. Tas didelių teisių turėjimas, pareigos jausmo praradimas nė vienam vaikui nėra gerai. Nėra jį naudą ir mokytojams. Kodėl dalis mokytojų suėjus amžiui pasinaudojo išeitine kompensacija ir paliko mokyklą? Iš dalies kaip tik dėl to. Viena mokytoja prisipažino: „Galėčiau dar dirbti, bet jaučiu, kad dabar pats geriausias laikas išeiti...“

- Dauguma vaikų gali turėti viską, tariai sau galintys leisti viską, bet ar jie yra laimingi? Ar turi siekių, planų?

- Sunku pasakyti. Vieni vienaip, kiti - kitaip, priklauso nuo interesų. Kištis į šeimos santykius mokykla visai neturi teisės, tik labai lengva mokyklą po visko apkaltinti, kad ji laiku nepamatė. Išimčių visada yra, bet jeigu tėvų ir mokytojų pozicija auklėjimo klausimais sutampa, visada ir viskas būna gerai. Žinoma, kartais gyvenime lemia ir atsitiktiniai dalykai, netinkami draugai, jaunystės audros. Būna, šeimai negali pasakyti jokių priekaištų, o kai ištinka tragedija, atsiveria akys. Nenoriu nieko įžeisti, bet tose tragedijose dažniausiai matau nepakankamai šilumos tėvų ir vaikų santykiuose. Mes truputį esame susvetimėję, trūksta nuosirdumo, pagarbos. Jau ne tik suvalkiečiai, bet ir visa Lietuva makabriškai juokauja: „Va, kaimyno tvartas dega. Smagu, ne mano, kaimyno.“ Visais laikais visokių žmonių būdavo, bet anksčiau vis tiek buvo daugiau atsakomybės. Yra labai daug puikaus jaunimo, turinčio ir siekių, ir planų, bet nemažai tų, kurie nori viską lengviausiu būdu pasiekti. Kad nereikėtų daug mokytis, bet išlaikytų gerai egzaminus, turėtų gerą automobilį, negalvojant, kaip jį užsidirbti.

► Kiekviena atėjusi Vyriausybė viską nors norėjo išrasti, patobulinti, pritempti, kol viską paklaidino

tijoje, domėtis, kaip yra ten. Vokietijoje mokinio elgesys vertinamas dviem pažymiais. Vienas rašomas už tai, kaip jaunuolis elgiasi socialinėje aplinkoje, o antras - už jo pastangas ir motyvaciją mokytis. Pas mus kalbama apie mokinio teises, o mokytojo teisės apskritai nutylimos. Tas pats ir šeimoje. Dar iš studijų laikų išliko šviesaus atminimo profesoriaus Zenono Bajoriūno žodžiai: „Aš prieš fizines bausmes, bet ką daryti su vaiku, jeigu jis neklauso

- Kudirkos Naumiestyje labai prasminga vieta patriotiniu požiūriu. Čia Vincas Kudirka palaidotas, pro čia knygnešių keliai ėjo. Geresnės vietos ugdyti patriotišką jaunimą nerasi. Kita vertus, mažėja tų jūsų ugdytinių - miestelis tirpsta akyse...

- Patriotinės tradicijos Kudirkos Naumiestyje ištis gilios, eina iš kartos į kartą. Apie 20 proc. mūsų mokinių priklauso Kudirkaičių organizacijai. Jos nariais tampama visiškai savanorišku principu. Mo-

kiniai prižiūri miestelio kapinėse palaidotų žymių žmonių, jų artimųjų kapus. Tai savaime aišku. Kiekvienų metų lapkričio 16-ąją, V.Kudirkos mirties dieną, mokiniai su žvakelėmis rankose susirenka prie paminklo. Niekas neskaičiuoja, kiek jų atėjo, bet tų švieselių žiba tikrai daug. Galėtume priekaištauti, kad tokia prasmingame kampelyje gimę žmonės, pamiršę patriotizmą, išvažiuoja svetur. Dalis jaunų šeimų tikrai su malonumu liktų, bet nėra darbo. Prieš dvejus metus, kai dar santykiai su Rusija buvo normalūs, buvo kuriami ekonominės zonos planai, galvojama apie darbo vietų steigimą. Palikime svajotojams kurti vizijas, kad kas važiuos daryti pramonės į pasienio užkampį. Buvo čia anksčiau linų perdirbimo gamykla, neliko linų, liko tik gamyklos sienos. Mes tik išmokome vaikus ir išleidžiame, be vilties, kad jie čia grįš gyventi. Mokinių mažėja jau dešimt metų, mažės gal dar penkerius metus, gal dar ilgiau. Nėra iš kur mokinių paimti, nes miestelis yra geografinėje blokadoje. Vakarinė pusė - svetima valstybė, pietinė - kitas rajonas.

- Naujoji ministrė iškelė du prioritetus: pakeisti bendrojo ugdymo finansavimo metodiką, pereinant nuo mokinio krepšelio prie klasės krepšelio, ir spręsti mokinių ugdymo kokybės gerinimą. Kaip tai paliestų jūsų mokyklą?

- Būtų gerai, jeigu tas mechanizmas veiktų. Pagal dabartinę tvarką laimi didelės mokyklos. Jos gyvena labai gerai, užtenka pinigų viskam, o tokioms provincijos mokykloms kaip mūsų - vargas. Jei mokinių vos daugiau negu vienai klasei, reikia dalyti į dvi. Daugiau klasių, daugiau mokytojų, daugiau reikia pinigų. Pas mus rajone yra tik viena mokykla, Šakių gimnazija, kuriai užtenka krepšelio lėšų. Išeina taip, kad tik viena mokykla rajone aprūpinta, o kitos - skursta. Tai atsiliepia ir neformaliajam ugdymui, ir mokytojų atlyginimams. Nelabai tikiu, kad užteks politinės valios tą problemą išspręsti. Na, dėl ugdymo kokybės gerinimo įžvelgiu populizmą. Mes visada siekėme vaikus išmokyti kuo geriau. Ir prieš dešimt, ir prieš penkerius metus, jeigu tik mokins to nori. Mūsų mokytojai tik džiaugiasi, jeigu kas nors ateina po pamokų ir prašo padėti.

- Girdisi kalbų, kad bėglius iš Afrikos, kurių, aišku, daugiau ar mažiau Lietuvai teks priimti, reikėtų įkurdinti ne miestuose, o miesteliuose ir kaimuose, kur vietos daug, kur mokyklos pustuštės. Ką saktumėte, jeigu į jūsų miestelį atvežtų būrį?

- Nepolitikuodamas sakyčiau, kad labai nepaprasta būtų visiems. Tai svetimos mums kultūros, religijos, pažiūrų, skirtingų tikslų žmonės. Turėtume juos mokytis, jeigu jie čia atsirastų, bet kam iš to būtų naudos, neaišku.

Istorinė atmintis: Vincui Ruzgui - 125

Šiais metais minime pedagogo, muziejininko, bibliotekininko, visuomenės veikėjo, vadovėlių autorius Vinco Ruzgo (1890-1972) 125-ąsias gimimo metines. Jo indėlis tarpukario Lietuvos švietimo istorijos kontekste yra didžiulis: V.Ruzgas - Pedagoginio muziejaus įkūrėjas ir ilgametis jo direktorius, Kauno V.Kudirkos viešosios bibliotekos įkūrėjas ir pirmasis direktorius, pirmųjų lietuviškų gamtos pažinimo vadovėlių autorius ir populiariosios žymus visuomenės veikėjas.

Jūratė JAGMINIENĖ

Lietuvos švietimo istorijos muziejaus muziejininkė

V.Ruzgas buvo V.Kudirkos bibliotekininkų, kraštotyrininkų, Lietuvos vaiko, Lietuvos kultūros, Lietuvos mokytojų profsąjungos, Pabaltijo mokytojų profesinės sąjungos ir kitų organizacijų narys, mokytojų pedagoginių kursų organizatorius, straipsnių spaudoje autorius.

1921 m. rudenį V.Ruzgas, baigęs Gerceno pedagoginio instituto tris kursus, grįžo į tėvynę - taip jį traukė jau nepriklausoma Lietuva. Ilgai nedvejodamas, jis aktyviai ėmėsi kultūrinės veiklos, įstojo į Lietuvos mokytojų profesinę sąjungą. Tais pačiais metais V.Ruzgas buvo pakviestas dirbti į privačią Šaulių sąjungos pradžios mokyklą. Tuo metu mokyklų materialinė bazė buvo menka, trūko vaizdinių mokymo priemonių. Bendraudamas su Kauno mokytojais, V.Ruzgas greitai suprato, kad mokyklos, ypač pradinės, vaizdinių mokymo priemonių turi labai mažai arba išvis neturi. Kūrybingi mokytojai jas patys pasidarydavo. Todėl kilo idėja rengti jų parodas, kuriose būtų galima pasikeisti ir darbo patirtimi, ir pačiomis mokymo priemonėmis. Kadangi V.Ruzgas, studijuodamas Peterburgo A.Gerceno pedagoginiame institute, lankė mokymo priemonių gamybos kursus, jis ir tapo tos idėjos propaguoju ir vykdytoju. Buvo nutarta 1922 m. žiemos atostogų metu organizuoti mokytojų ir mokinių vaizdinių mokymo priemonių darbų parodą. Ji buvo atidaryta pradinės mokyklos patalpose Prezidento gatvėje. Parodoje dalyvavo ne tik Kauno mokytojai, bet ir kolegos iš Kupiškio, Šiaulių, Panevėžio bei kitų miestų. Paroda veikė 1922 metais sausio 5-15 d. Jos atidaryme dalyvavo ir kalbėjo Kauno miesto burmistras Jonas Vileišis, Švietimo ministerijos Pradinio mokslo departamento direktorius Juozas Vokietaitis. Paroda turėjo didžiulį pasisekimą, todėl buvo nutarta jos pagrindu organizuoti nuolatinę mokytojų vaizdinių mokymo priemonių ekspoziciją. Miesto burmistras J.Vileišis tuoj pat pasirašė įsakymą dėl V.Ruzgo paskyrimo būsimam muziejaus direktoriumi ir suteikė kuklius 3 kambarius Laisvės al. 12.

Imta aktyviai ruošti muziejaus

atidarymui. Į darbą nedvejodami aktyviai įsitraukė artimiausi V.Ruzgo bendraminčiai: Antanas ir J.Vokietaičiai, Juozas Damijonaitis, Antanas Busilas, prof. Jonas Vabalas-Gudaitis, prof. Antanas Purėnas ir kiti. Ši iniciatyvinė grupė pasiskirstė į 2 dalis: vieni rūpinosi ūkiniais būsimam muziejaus reikalais: remontu, baldais, stendais, kiti kūrė ekspozicijos planą ir rūpinosi eksponatais. Berengiant ekspoziciją kilo ir buvo įgyvendinta dar viena idėja - mokytojų biblioteka. Jai dalį knygų padovanojo pats V.Ruzgas iš asmeninės bibliotekos, dalį knygų paaukojo prof. J.Vabalas-Gudaitis, A.Busilas ir kiti aukotojai. Kitą dalį knygų nupirko knygyne. Prenumeravo periodinius leidinius „Švietimo darbas“, „Mokykla ir gyvenimas“, „Lietuvos mokykla“ ir kitus laikraščius bei žurnalus. Taip buvo sukaupta visa to meto ne itin gausi pedagoginė literatūra, įgytos geriausios lietuvių ir užsienio pedagogų knygos. Padirbėta iš peties, kruopščiai pasiruošta muziejaus atidarymui, išsiuntinėti kvietimai svečiams.

1922 m. lapkričio 18 d. įvyko oficialus muziejaus atidarymas.

1923 m. muziejus buvo perkeltas į kiek erdvesnes uždaryto restorano patalpas Prezidento g.2. Tačiau ir šios patalpos muziejaus netenkino. 1925 m. pradžioje miesto valdžia išnuomojo Pedagoginiam muziejui ir centrinės bibliotekos skaityklai jau tinkamesnes, erdvesnes, muziejaus reikmėms pritaikytas patalpas Laisvės al.24.

V.Ruzgas buvo tėviškai prisirišęs prie savo kūrinio - muziejaus. Jis neskaičiavo darbo valandų, neturėjo poilsio dienų. Net ir sekmdieniais kiekvienas Lietuvos mokytojas būdavo maloniai sutinkamas, jeigu pasibelsdavo į muziejaus duris. Praėjus vos metams nuo įkūrimo, V.Ruzgo pastangomis muziejus jau turėjo šiuos skyrius: 1) Pedagogikos; 2) Negyvosios ir gyvosios gamtos, anatomijos ir fiziologijos; 3) Kraštotyros, geografijos, istorijos; 4) Matematikos; 5) Darbinio mokymo ir grafikos; 6) Rank-

► V.Ruzgui itin rūpėjo lietuvių vaikų literatūra. Jis skatino atsigręžti į mūsų tautos istorinę senovę

darbių. Jau vien muziejaus skyrių pavadinimai rodo gamtamokslinę kraštotyrinę linkmę. Tai buvo būdinga ir paties V.Ruzgo pažiūroms. Nehumanitarinį muziejaus profilį patvirtina ir prie jo veikę du būreliai - kraštotyros ir gamtamokslinis.

Vartydami V.Ruzgo atsiminimų rankraščius randame, kad 1937-1940 metais veikė dar ir Egiptologijos skyrius, kuriame buvo ekspozuojama doc. Rušinskaitės-Arcimavičienės deponuota Amono Ra šokėjos, gimusios 945 m. pr. Kr., mumija, kaukės ir kiti eksponatai. 1940 m. šie eksponatai perduoti sau-

► Vincas Ruzgas (1890-1972)

goti M.K.Čiurlionio dailės muziejui.

Taip pat muziejuje buvo gyvosios gamtos kampelis, kuriame augintos retos kambarinės gėlės, šilkaiverpiai, terariumuose - voveraitės, vėžiai, ropliai, akvariumuose - kelių rūšių žuvis ir kita. Šiuo kampeliu labai domėjosi muziejaus lankytojai, ypač vaikai.

Muziejaus organizatoriai neapsiribojo vien muziejine veikla. Jie pastebėjo, kad visuomenė nori šviestis, bendrauti. Jos kultūrinis lygis buvo neaukštas, todėl organizatoriai rėmėsi paprasčiausiu metodu - iškilų žmonių autoritetu, jų darbų pavyzdžiu. Muziejaus veiklos kryptys buvo pačios įvairiausios. Pirmiausia muziejus veikė

kaip lektoriumas, kuriame paskaitas skaitė to meto žymūs visuomenės veikėjai, mokslininkai, pedagogai: Kazys Grinius, J.Vileišis, Kazys Sleževičius, J.Vabalas-Gudaitis, Vaclovas Biržiška, Jonas Šliūpas, A.Purėnas, Vladas Lašas, Vincas Čepinskis, A.Busilas, A.Vokietaitis, pats V.Ruzgas ir dar daug tuomečio Kauno inteligentijos elito atstovų. Paskaitos buvusios labai įdomios ir populiarios. Salė visada buvo perpildyta lankytojų. Iš viso surengta apie 70 paskaitų, kurių klausėsi ne tik pedagoginė, bet ir plačioji Lietuvos visuomenė.

Dar viena muziejaus veiklos darbo forma - parodų rengimas. V.Ruzgo iniciatyva Ugniagesių rūmuose (1930 m. muziejus ir skaitykla buvo perkelti vėl į kitas patalpas - Ugniagesių rūmus) buvo surengtos trys užsienio šalių vaikų literatūros parodos: čekų, latvių, rusų. Itin gausi ir įdomi buvo Čekijos vaikų knygų paroda.

V.Ruzgui itin rūpėjo lietuvių vaikų literatūra. Jis skatino atsigręžti į mūsų tautos istorinę senovę, o Vinco Krėvės asmeniškai prašė rašyti vaikų vaizduotę lavinančias ir patriotinius jausmus ugdančias knygeles.

V.Ruzgo iniciatyva buvo rengiamos ir kitos įdomios bei reikšmingo turinio parodos. Pradedant 1924 m. muziejus kas antri metai organizuodavo mokytojų ir mokinių darbų parodas.

1934 m. lapkričio mėn. surengta Raudonojo Kryžiaus organizacijos mokytojų ir mokinių darbų paroda. Tada Lietuvoje buvo daugiau nei 130 Raudonojo Kryžiaus organizacijos jaunimo būrelių, kurie vienijo 4020 narių. Pedagoginis muziejus XX a. 4 deš. tapo Raudonojo Kryžiaus organizacijos jaunimo centru. Muziejus sukaupė apie šimtą šių veiklų atspindinčių albumų iš viso pasaulio ir Lietuvos.

Minėtina muziejaus veiklos darbo forma - spaudos apžvalgos parodos, rengiamos kas dveji metai. Parodose vykdavo leidėjų, autorių, skaitytojų susitikimai, konferencijos. Tokia muziejaus veikla tarpukario Lietuvos kultūriniam

gyvenime - akivaizdi nauda visuomenėi.

Pedagoginiame muziejuje (tiesa, su pertraukomis) veikė vaizdinių mokymo priemonių gamybos dirbtuvės. Ten vykdavo pratybos, per kurias buvo gaminami herbariumai bei kitos vaizdinės mokymo priemonės gamtos mokslo pamokoms. Visų šių darbų mokytojus ir mokinius dažniausiai mokydavo pats V.Ruzgas.

Nenuilstančio muziejininko V.Ruzgo pastangomis muziejuje susiformavo nauja darbo kryptis - mokomosios ekskursijos. Tai būdavo įdomu: pats V.Ruzgas su vaikais keliaudavo gamtininko keliais, paskui viską apibendrindavo, aprašydavo ir išleisdavo ta tema mokomąją medžiagą, kuri taip ir vadindavosi - „Mokomosios ekskursijos“. Vėliau tos dalykinės gamtinės mokomosios ekskursijos išaugo į mokytojų kvalifikacijos kėlimo kursus, kurie vykdavo visoje Lietuvoje. Dar vienas didelis V.Ruzgo nuopelnas kultūriniam Lietuvos gyvenimui - būtent jo iniciatyva Pedagoginiame muziejuje įvyko pirmasis Lietuvos muziejininkų suvažiavimas. Jame dalyvavo jau žinomi muziejininkai bei kraštotyrininkai: šiaulietis Pelikšas Bugailiškis, panevėžietis Jurgis Elisonas, pats V.Ruzgas, tarp svečių dalyvavo Antanas Žmuidzinavičius, Vaclovas Biržiška, Aleksandras Merkelis (Antano Smetonos adjutantas ir biografas) bei dar daug kitų žymių tuometinių kultūros asmenybių.

V.Ruzgas savo gyvenimą paaukojo mokytojų ir mokinių reikalams, parašė daug vadovėlių, įvairių straipsnių, recenzijų gamtos mokslo, pedagogikos klausimais. Minėtinos šios knygos: „Bibliotekoms vadovėlis“ (1937), „Gamtos metodikos pagrindai“ (1930), „Gamtos vadovėlis“ (1938), „Kartono ir knygrišklos darbų vadovėlis“ (1926), „Kraštotyra ir mokykla“ (1934), „Medžio ir metalo darbai“ (1930), „Mokomosios ekskursijos“ (1927), „Švietimo darbas ir mokytojai Lietuvoje 1918-1928 m.“ (1928), „Tėvynės pažinimo vadovėlis“ (1939), „Vaikų auklėjimas“ (1935), „Mokytojų kalendorius“ (1928/1929, 1931/1932), „Kaip augalai rinkti, gerbarai ir kolekcijas daryti“ (1925) ir dar daug kitų.

Kai kuriuos vadovėlius ir straipsnius V.Ruzgas pasirašydavo Alaušo (tėviškės ežero) slapyvardžiu.

Po karo muziejus ilgą laiką veikė kaip metodinis kabinetas prie Kauno miesto liaudies švietimo skyriaus, kuriam vadovavo tas pats V.Ruzgas. 1958 m. Pedagoginis muziejus reorganizuotas į Respublikinį pedagoginį muziejų. Jam grąžintos dar prieš karą buvusios patalpos (Laisvės al. 24), įrengiama pirmoji stacionari ekspozicija.

Manau, kad tik savo kruopščiu ir reikalingu Lietuvai darbu, neišsenkančiomis idėjomis ir būdamas nepaprastos tolerancijos žmogus V.Ruzgas pats sau sukūrė atminimo paminklą.

Lietuvos švietimo istorijos muziejaus fondu nuotr.